

Bij het Netwerk van Publieke Dienstverleners (NPD) zijn ruim 80 grote en kleinere publieke dienstverleners aangesloten. Van de Politie, Belastingdienst, UWV en Rijkswaterstaat tot aan het CBR, SVB en KVK.

NPD Monitor verkiezingsprogramma's

Verkiezingsprogramma's hebben relatief veel aandacht voor vereenvoudiging en minder oog voor gegevensdeling.

Score per thema:

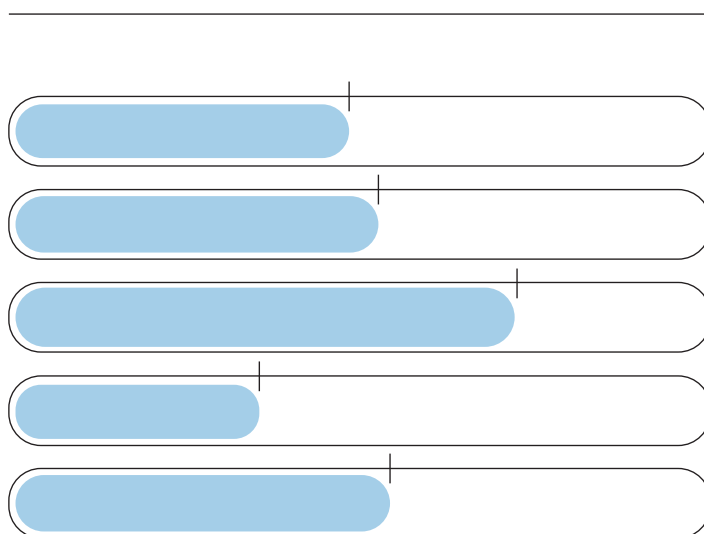
Stabiliteit en continuïteit

Goed en onafhankelijk toezicht

Vereenvoudiging van het systeem

Meer en betere gegevensdeling

Digitalisering aanpakken

Conclusie

Bouwen aan vertrouwen. Dat was de kern van de oproep van het Netwerk Publieke Dienstverleners (NPD) aan verkiezingsprogramma commissies in juli. In die oproep stonden vijf thema's centraal. In hoeverre die vijf thema's terug te zien zijn in de verkiezingsprogramma's wordt duidelijk uit deze NPD-monitor.

Vereenvoudiging van wet- en regelgeving is noodzakelijk om de publieke dienstverlening toekomstbestendig te maken. Gelukkig delen steeds meer politieke partijen die urgentie, blijkt uit de NPD-monitor verkiezingsprogramma's. Voorstellen voor specifieke vereenvoudigingen of ideeën om vereenvoudiging beter te borgen in beleids- en wetgevingstrajecten ziet het NPD verhoudingsgewijs veel terug.

Aan de andere kant zien we dat het thema gegevensdeling weinig aandacht krijgt in de programma's. Gegevensdeling is in veel gevallen randvoorwaardelijk om vereenvoudiging te realiseren en op te treden als één overheid. Het NPD wil graag in gesprek met politieke partijen over hoe uitvoerbare wet- en regelgeving -en daarmee publieke dienstverlening- prioriteit krijgt in een nieuw kabinet.

Thema-analyses

Voor deze monitor heeft het NPD de verkiezingsprogramma's onder de loep genomen van partijen die in de huidige Tweede Kamer vertegenwoordigd zijn^[1]. Hierbij is gelet op de vijf thema's uit de NPD-oproep Bouwen aan vertrouwen: vereenvoudiging, gegevensdeling, stabiliteit en continuïteit, digitalisering en goed en onafhankelijk toezicht.

[1] Ten tijde van publicatie was het partijprogramma van DENK nog niet beschikbaar.

Stabiliteit en continuïteit

Stabiliteit en continuïteit (in financiering) zijn noodzakelijk om de kwaliteit van de publieke dienstverlening te garanderen. Structurele taken vragen om een stabiele en structurele bekostiging. Dit thema zien we af en toe terug bij partijen.

Er zijn een aantal partijen die expliciet het belang van de publieke dienstverlening onderschrijven. D66 noemt in dat kader concreet dat er geïnvesteerd moet worden in COA en IND. Andere partijen focussen zich meer op publieke dienstverleners in het juridisch apparaat, zo pleiten JA21 en de PVV voor fors meer politiek op straat. CDA en Volt benadrukken hoe belangrijk het is dat publieke dienstverleners vroegtijdig worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid en wetgeving.

Met betrekking tot de bekostiging van publieke dienstverlening is het belangrijk te noemen dat er veel partijen zijn die de ambitie uitspreken tot een kleinere overheid. Alleen NSC sluit daar de uitvoeringsorganisaties expliciet van uit.

Goed en onafhankelijk toezicht

Burgers, bedrijven en instellingen en de overheid zelf zijn gebaat bij goed én onafhankelijk toezicht door publieke toezichthouders zoals rijksinspecties en markttoezichthouders. Door onpartijdig toe te zien op de naleving van wetten en regels, de kwaliteit van publieke dienstverlening én oog te hebben voor risico's voor publieke belangen, dragen toezichthouders bij aan het vertrouwen in de overheid en de samenleving. Om hun werk goed te kunnen doen is het belangrijk dat rijksinspecties zonder oneigenlijke beïnvloeding hun toezicht kunnen uitoefenen, en daarbij hun verantwoordelijke ministers en het parlement ongefilteld kunnen voorzien van hun inspectie resultaten. Die informatie is immers van belang voor het publieke debat over aanpassingen of vereenvoudiging van bestaande regelgeving en over nieuw beleid.

Partijen besteden weinig aandacht aan dit thema in hun verkiezingsprogramma's. Wel is een aantal voorbeelden te noemen die in lijn zijn met de oproep van het NPD en de Inspectieraad. Zo stelt D66 dat toezichthouders, rijksinspecties en rechters slagkracht en onafhankelijkheid geboden moeten krijgen om hun belangrijke taak uit te voeren. GroenLinks-PvdA pleit voor sterke toezichthouders en effectieve handhaving. Zij stuurt hierbij aan op een sterkere, wettelijk verankerde positie van toezichthouders om onafhankelijk te opereren. Ook de SP wil dat toezichthouders onafhankelijk kunnen opereren en dat hun signalen serieus worden genomen.

Vereenvoudiging van het systeem

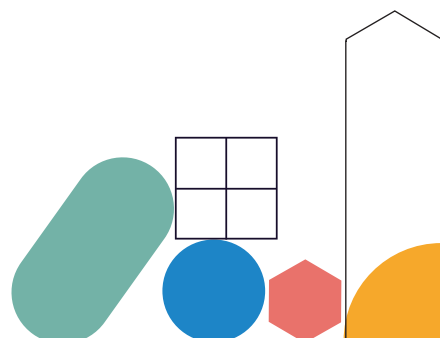
Ingewikkelde wet- & regelgeving maakt het voor burgers en ondernemers moeilijk om te begrijpen wat dit voor hen betekent en maakt het voor publieke dienstverleners moeilijk om de wet uit te voeren. Het systeem moet eenvoudiger en menselijker, zodat de overheid weer begrijpelijk en rechtvaardiger wordt voor iedereen. Om ritme te brengen in vereenvoudiging pleit het NPD onder meer voor een jaarlijkse vereenvoudigingswet. Dan kunnen kleine wijzigingen snel worden doorgevoerd.

Ook in verkiezingsprogramma's wordt de noodzaak voor vereenvoudiging van complexe wet- en regelgeving breed onderkend. Zo pleit de VVD voor een wet op regeldruk- en complexiteitsvermindering. Als het aan deze partij ligt, worden alle departementen verplicht elke kabinetsperiode om aantoonbaar wet- en regelgeving te schrappen of te versimpelen.

D66 en SP willen publieke dienstverleners de mogelijkheid geven om een 'rode kaart' te trekken wanneer voorgenomen beleid volgens hen onuitvoerbaar is. De NPD-oproep om ritme in vereenvoudiging te brengen, wordt het meest duidelijk onderschreven in de partijprogramma's van D66 en de ChristenUnie. Beide partijen pleiten voor een jaarlijkse vereenvoudigingsdag waarop de regering voorstellen voor het vereenvoudigen van (fiscale en sociale zekerheid) regels naar de Tweede Kamer moet sturen.

De ChristenUnie wijst erop dat zo'n dag nodig is om haast te maken met vereenvoudigen: 'De ervaring leert dat grote stelselherzieningen lang duren. Om geen tijd te verliezen introduceren we een jaarlijkse vereenvoudigingsdag'.

Het CDA pleit in zijn verkiezingsprogramma voor een programma vereenvoudiging van regelgeving met als doel een lagere uitvoeringslast voor uitvoerders, burgers en ondernemers. De partij doet ook een aantal concrete voorstellen, waaronder het hervormen van de WIA. Het vereenvoudigen van het toeslagenstelsel komt in veel partijprogramma's terug.

Meer en betere gegevensdeling

Meer en betere gegevensdeling tussen publieke dienstverleners is nodig om burgers en ondernemers te geven waar zij recht op hebben, niet-gebruik van inkomensregelingen tegen te gaan en fouten en verrekeningen te voorkomen. Dit moet uiteraard gebeuren met inachtneming van de privacywetgeving. Het onderzoeken van de mogelijkheid tot een algemene wettelijke grondslag voor proactieve dienstverlening kan hierbij nuttig zijn.

Ondanks de noodzaak van gegevensdeling wordt er weinig aandacht besteed aan dit thema in de verkiezingsprogramma's. Dit valt op, vooral omdat gegevensdeling randvoorwaardelijk is voor het mogelijk maken van veel vereenvoudigingsinitiatieven. Denk bijvoorbeeld aan het tegengaan van ingewikkelde samenloop van inkomensregelingen. In een aantal gevallen noemen partijen gegevensdeling wel, maar dan (domein-)specifiek en niet in de context van een integrale dienstverlening. Zo onderstrepen BBB, JA21 en D66 het belang van gegevensdeling voor de bestrijding van criminaliteit en benoemen SGP en GroenLinks-PvdA het delen van patiëntgegevens om de zorg digitaal toegankelijker te maken.

Andere partijen, zoals SP, PvdD en FvD benadrukken vooral het belang van privacy. Het CDA sluit het meest aan bij de oproep van het NPD en pleit voor minder barrières op gegevensdeling.

Digitalisering aanpakken

Het kunnen aansluiten op digitale ontwikkelingen is onmisbaar voor een goede en toekomstbestendige dienstverlening. Samenwerking op het gebied van digitale weerbaarheid en autonomie – bijvoorbeeld rond AI, cloud en data – is relevanter dan ooit. Partijen vinden dit ook een belangrijk onderwerp en het komt dan ook redelijk vaak terug in de verkiezingsprogramma's.

BBB pleit voor een snelle invoering van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). JA21 wil AI actief omarmen en de kennis daarvan op bestuursniveau vergroten. Dat zijn beide voorbeelden die in lijn zijn met de oproep van het NPD. GroenLinks-PvdA pleit voor een minister van Digitale Zaken en een Digitale Comptabiliteitswet, om zo te functioneren als één overheid. Volt wil graag dat alle wetgeving digital-ready wordt ontwikkeld. Ook dat zijn voorbeelden die ondersteunend zijn aan de wens van publieke dienstverleners om toekomstbestendigheid te versterken.

Methodiek

Deze monitor is opgesteld door de Public Affairs-werkgroep van het NPD. De leden van deze werkgroep hebben alle verkiezingsprogramma's van huidige partijen in de Tweede Kamer grondig geanalyseerd, waarbij het vier-ogen-principe is gewaarborgd. Hierbij is specifiek gekeken naar de mate waarin de vijf thema's uit de NPD-oproep **Bouwen aan vertrouwen** terugkomen in de verkiezingsprogramma's.

Per partijprogramma is per thema een score gegeven, waarbij meer en concretere aandacht voor een thema resulteert in een hogere score. Uit de analyse van alle partijprogramma's blijkt dat het thema **vereenvoudiging** het vaakst terugkomt in de partijprogramma's en daarmee het hoogst scoort. Het thema **gegevensdeling** komt daarentegen verhoudingsgewijs weinig naar voren in partijprogramma's.

Contact

Wilt u naar aanleiding van deze **NPD-Monitor** contact opnemen? Of heeft u andere vragen over het NPD?

Benader dan Tienke van der Werf,
adviseur Strategie en Public Affairs NPD,
via tienke.vander.werf@manifestgroep.nl.

